Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXIX. ЧИСЛО 103. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., СЕРЕДА, 4-го МАЯ, 1921. VOL. XXIX. No. 103. JERSEY CITY, N. J., WEDNESDAY, MAY 4, 1921. THREE CENTS

Сенат голосує за миром з Німеччиною.

ГОЛОСИ ЗА НОВИМ СЕПАРАТНИМ МИРОМ З НІМЕЧЧИНОЮ.

ВАШИНГТОН, 30. цвітня. — Сенат ухвалив нині вечером резолюцію сенатора Накса, котра заявляє, що війна межи Злученими Державами з одної сторони та Німеччиною і Австрією з другої покінчена.

За резолюцією голосувало 49 сенаторів, проти неї 23. За резолюцією голосувало також трох демократів.

Сенатор Лодж, републиканський провідник, заявив, що мировий договір в такій формі, як він був виготований на версайських конференціях, не може мати найменчої надії на ухвалене в сенаті і тому він навіть не буде предложений сенатови. Сенатор Лодж дав до зрозуміня, що правдоподібно буде виготовлений цілком новий проект сепаратного мира межи Злученими Державами та Німеччиною.

ЛАКАВТ НА АМЕРИКАНСЬКИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ КОРАБЕЛЬНИХ ЛІНІЯХ.

НЮ ЙОРК, 2. мая. — З огляду на те, що властителі американських кораблів відкинули всякі пропозиції полагодити непорозуміннє межи ними та моряками, моряки американських кораблів вийшли на страйк. В наслідок страйку всі торговельні кораблі по всіх портах Атлянтійського Океану, Мексиканського заливу та Тихого Океану не курсують.

На страйк вийшло самих корабельних машиністів 6.000. Всіх кораблів, вмішаних в страйк, є покищо 3.690, з чого величезна скількість лежить на якори в Ню Йорку.

БЕЗДРОТНИМ ТЕЛЕГРАФОМ ПОВІДОМЛЯЮТЬ КОРАБЛІ НА МОРЮ ПРО СТРАЙК.

НЮ ЙОРК, 2. мая. — Як доносять ріжні стації бездротного телеграфу, хтось вислав на море безротні телеграми, повідомляючі про вибух страйку.

Телеграма звучить: „До всіх юнійних робітників на морю. Всі морацькі юнії проголосили страйк. Властителі кораблів не хочуть дальших переговорів. Всі юнійні робітники покидають кораблі зараз по прибуттю до порту."

Оператори стацій бездротного телеграфу казали, що вони не можуть докладно сказати, звідки вислано телеграму. Телеграма була вислана з буквами Кю-Ес-Ті на початку, які в кодексі бездротного телеграму значуть „для загального поширення".

АМЕРИКАНСЬКІ ФЛЬОТНІ ВЛАСТИ ПРОТИ СТРАЙКАРІВ.

ВАШІНГТОН, 2. мая. — Адмірал В. С. Бенсон, голова федеральної корабельної ради, повідомив нині членів моряцьких юній, які вийшли на страйк, що уряд ужиє всякої сили своєї, щоби лише не допустити до того, щоби кораблі стояли в портах.

Щоби показати, що він думає те, що він говорить, адмірал відвідав команданта фльотових ярдів третого округу в Ню Йорку та зажадав від нього помочи для перевозу почти. На се домагане власти американської фльоти відай дадуть свою залогу на всі кораблі, що возять почту.

ПОПРАВКИ ЗДЕРЖУЮТЬ УХВАЛУ ІМІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНОПРОЄКТА.

ВАШИНГТОН, 2. мая. — Вже сенат був готов нині о 5. годині по полудни починати голосуванне над проектом іміграційного закона, коли сенатор Джансон з Каліфорнії нагло без заповідження наперед вніс поправку, на основі котрої обмеження закона не мають відноситися до тих осіб, котрі потрафлять переконати американські власти, що вони є жертвою релігійного або політичного пересідування.

Ся поправка зараз дала притоку до дебати, яка тревала понад годину, а по котрій постановлено вести дискусію далі завтра по полудни.

ИНЧІ ПОПРАВКИ НЕ УХВАЛЕНІ.

Межи инчими поправками до іміграційного закона була резолюція сенатора Тремела з Фльориди, щоби іміграцію до Злучених Держав заборонити зовсім на протяг двох літ. Се внесення упало 47 голосами проти 19. За ним голосували майже самі сенатори демократи.

Підчас дебати над поправкою сенатора Джансона про право іміграції для політичних та релігійних втікачів, сенатор Джансон заявив, що Злучені Держави усе придержувалися політики впускати релігійних та політичних втікачів, і що він не бачить найменчої причини, чому Америка малаби змінити свою політику.

Сенатор Джовнс зі стейту Вашінгтон подав поправку, щоби всі іміґранти, приїзджаючі до Злучених Держав, приїзджали на американських кораблях. Се внесенне також впало.

ВЕЛИКИЙ СТРАЙК У ФАБРИКАХ ПАПЕРУ.

НЮ ЙОРК, 2. мая. — Понад 8.000 робітників, що належуть до юнії робітників, занятих в паперовнях, вийшло на страйк, щоби запротестувати проти зниження їх заплати. Юнія каже, що теперішня заплата заледво вистарчає на прожиток і тому робітники не можуть згодитися на знижку.

Рівночасно почалися великі страйки будівляних робітників в околиці Ню Йорку.

НОВА НАГІНКА ВЛАСТИЙ НА РАДИКАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ.

По всіх Злучених Державах відбулася в суботу нагінка на радикальні організації. Арештовано богато людий та відкрито кілька потайних газет.

КОРАБЕЛЬ НАТКАВ ЧЕРЕЗ МРАКУ НА СКАЛИ.

Португальський корабель Мормуго, котрий їхав з Лізбони, столиці Португалії, до Ню Бедфорку та Ню Йорку, наїхав в пятницю в ночи серед страшної мраки на скали коло Блек Айленд в стейті Ровд Айленд. Корабель зараз завізвав бездротним телеграфом помочи других кораблів, що находилися в поблизу. На поміч поспішив американський корабель до збирання мін „Гіб" та контраторпедовець „Мекказа", а кромі сего велике число малих суден і ратункових лодий. Корабель спустив зараз два якори, один з переду другий зі заду корабля, щоби не давати кораблеви холітатися під удар морських филь та уможливити в той спосіб висаджуванне загрожених пасажирів. Коли кораблі наспіли на ратунок розбитому, він лежав легко на скалі, яку мило від берега; морські филі безустанними ударами вже починали його розбивати, що видно було по рубцях корабля, котрі почали уже розширятися. Однак пасажирам покищо не грозила ще ніяка поважна небезпека, бо кищо лише одна каюта була наповнена водою. З приїздом ратункових кораблів робота коло висаджування пасажирів поступала скоро вперед. Почали перебирати пасажирів на другі судна, жінки і діти вперед, після відомого правила моряків в таких случаях. За якийсь час „Гіб" відїхав до порту з 140 пасажирами, а за ним „Меккала" з 160. На кораблі ще остало 148 пасажирів, але й тих ратуючі певні були, що перевезуть до ранку. Капітан корабля хорий від кількох днів і власне його хоробі приписують катастрофу. Корабель має коло 4 тисячі тон і був наладований майже виключно португальськими та еспанськими іміґрантами.

ПОЖАР ЛІСА.

На краю села Лейк Плесид в стейті Ню Йорк займився ліс. Всі мешканці села в числі пів тисячки осіб вийшли боротися проти страшного пожару, котрий грозив загладою цілому селови. Вітер ніс пожар в напрямі Гренд Вю Готел. Місцеві власти повідомили про пожар всі дооколичні огневі сторожі, щоби вони були на поготівлю, якби зусилля мешканців села показалися безуспішними і треба було чужої помочи, щоби ратувати село від загибелі. Всі фармери повиносили все своє добро при двір, готовлячися утікати на наближенню огня. В дооколичних місцевостях позамикано школи, щоби малих дітий не наражати на злишну небезпеку, та щоби дати старшим нагоду брати участь в ратованню загроженого добра. Всі бизнеси були позамикані, а бизнесмени копали рів проти огню, котрий остаточно таки задержався коло сего рова, всего на кілька загонів від краю села. Згоріло в пожари коло 336 акрів ліса. Згоріло богато дерева, зрубаного послідної зими. Причина пожару ще не виcліджена.

ПРОДАНО КНИЖКУ ЗА $1,400.

При продажі збірки давних книжок, полишених по нюйорському богачи Джорджі Смиті, продано на ліцитації одну книжку за 1,400 долярів. Се комедія „Проборкана Гоструха", на основі котрої Шекспір написав свою славну комедію того самого імени. Книжка була друкована в 1607. році.

ПРОЕКТ ВОЗДУШНОЇ ЛІНІЇ ПОЧЕРЕЗ ЦІЛІ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ.

Кількох американських інжінерів та капіталістів думає заложити воздушні лінії, які мають лучити усі важніші торговельні точки Злучених Держав зі собою. До воздушної плавби мають вживати не літаків, але кермованих бальонів. Плян першого бальона вже готовий; має він мати 752 стопи довжини, та 96 стіп в промірі, має наповнятися 3,355,000 кубічних стіп газу, має мати сили 3 тисячі паровых коний, скорість 80 до 100 миль на годину. Повинен він мати силу підняти 80 тон, возити 52 пасажирів та відбути одним тягом дорогу 10,000 миль. Сей перший корабель воздушний отворить получення межи Ню Йорком та Шікаґом. Се буде перша воздушна лінія, за котрою підуть другі: зі Шікаґо до Сан Франциско і другі лінії межи Ню Йорком та ріжними важними торговельними осередками Злучених Держав, а може й Канади та Мексика. Для сего предприємства, як кажуть орґанізатори, треба капіталу 50 міліонів долярів. Вони також кажуть, що до зорганізовання сего предприємства буде помагати американський уряд.

ПРОФЕСОР УНІВЕРСИТЕТУ АРЕШТОВАНИЙ ЗА „САМОГОНКУ".

Поліція міста Бостону почала завзяту кампанію проти тих, що варять в дома „муншайн" (самогонку). Поліція пішла до домів визначних людий і викликала своїми арештованнями правдиву сензацію в місті. Та вже найбільшою сензацією було арештованнє за роблення горівки Луиса Агасиза Шо, професора хемії на славнім американськім университеті Гарвард, потомка славної родини та визначного члена богатих кругів міста. Поліція арештувала професора та відставила його до суду, де судя наложив на нього 500 долярів кари. Поліція каже, що в богатих кругах хвалили собі горівку, варену професором университету, якої він вживав до роблення „пончу" на панських танцях. Комнати, де він варив свою славну професорську горівку, уживав він передше як спеціяльного хемічного лябораторa. Професор був дуже чемний для поліції, як вона прийшла робити в нього ревізію, і приказав свому слузі купити мішки, в які поліція зложила професорську домашню дестиляцію.

Поліційні урядники кажуть, що професор Шо не виняток серед своєї сфери, бо просто всі богаті люди Бостону мають в своїх домах правдиві горалні.

ЗЛІНЧУВАЛИ МОЛОДОГО МУРИНА.

З Бавлінг Грін в стейті Мізурі доносять, що товпа напала на зелізничім двірци на шерифа, як він вязав з 19-літним Мурином, котрого він відставляв до тюрми, арештованого як обжалованого за намагання напад на білу 14-літну дівчину, забрала силою від шерифа прубка та повісила його на телеграфічнім стовпі. Товпа вперед переборола шерифа та його 12 помічників (депутi).

ЛЕНІН РОБИТЬ ДАЛЬШІ УСТУПКИ СЕЛЯНСТВУ, ПОЗВОЛЯЮЧИ НА ВИБИВАННЄ СРІБНИХ ГРОШИЙ.

РИГА, столиця Латвії, 2. мая. — Російське большевицьке правительство видало дозвіл чеканити (вибивати) в Росії срібні гроші. Се зроблено на домагання селянства, котре не хоче приймати паперових гроший, яких тепер треба цілий оберемок щоби купити пару чобіт.

Се є друга уступка Леніна селянам. Перша уступка була, коли російське советське правительство видало декрет про свобідну торговлю.

Селянство зачинає тепер грати в Росії щораз то значнійшу ролю в економічному і політичному життю краю.

ФРАНЦІЯ МОБІЛІЗУЄТЬСЯ.

ПАРИЖ, 3. мая. — Вчера в ночі міністер війни Барту одержав депешу від премієра Бріянда про мобілізацію.

Наслідком сеї депеші він видав нині приказ, яким взиває річник новобранців з 1919 року під оружє.

Мобілізація буде переведена при помочі листів, які будуть доручені кождому покликаному під оружє. Як тільки відділи будуть сформовані, вони будуть відіслані над Рен.

ПРОПАВ ХЛОПЧИНА І $125,000

Нюйорська фірма банкова Кун, Ловб і Ко. вислала до другого банку Дювал і Ко. банкового посугача з 125,000 долярів в цінних паперах. Хлопчина пропав з грішми. Банк тепер оголошує в газетах за хлопцем. З пропавшої суми лише 25,000 належить до переносних дорогоцінних паперів, які хлопець мігби продати.

МОСКОВСЬКЕ ДВОРЯНСТВО ВТІКАЄ ЗАГРАНИЦЮ.

З Варшави доносять: Американський Червоний Хрест довідується, що до Варшави недавно прибула жена бувшого головного московського губернатора, Мадам Александер Гершельман і тепер разом зі своєю дочкою обслугує російську аристократію, яка живе у Варшаві на ласці жени цивільного губернатора Варшави пані Людмили Любімовної.

ШІСТЬСОТЛІТНА РІЧНИЦЯ СМЕРТИ ДАНТОГО.

Сего року припадає шістьсотлітна річниця смерти славного італійського поета Дантого, котрий умер 1321 року. Не лиш Італійці, але всі культурні народи світа, що цінять геніяльну творчість Дантого будуть сего року урочисто святкувати шістьсотлітну річницю смерти поета, котрого твори написані в середних віках ще й нині уважаються найкрасшою почитною творчістю і залюбки читаються в оригінали і перекладі. Комісар Просвіти взиває заряди в Злучених Державах щоби у висших школах, гімназіях і університетах професори звернули студентам увагу на твори Дантого і заохочували їх до студіовання духа сего незабутного генія.

В многих американських школах відбудуться вистави Дантових творів і твори других письменників в котрих пишеться про Дантову поезію, а при тій нагоді будуть також читатися лекції про житє поета.

Найвисша Рада оставляє час Німеччині полагодити відшкодованнє до 12. мая.

КОЛИ ДО ТОГО ЧАСУ НІМЕЧЧИНА НЕ ПРИЙМЕ ЗОБОВЯЗАНЯ ПРО ВІДШКОДОВАННЄ, АЛІЯНТИ ЗАЧНУТЬ ВІЙСКОВУ ОКУПАЦІЮ.

ЛОНДОН, 2. мая. — Найвисша Рада постановила сьогодня вечером по 4-годинній сесії про плян домагань щодо военного відшкодовання, які має поставити Німеччині. Вона викінчить подробиці завтра і сейчас перешле плян до Берліна.

Найвисша Рада дасть Німцям час до 12. мая для приняття пляну і для згоди на запоруки. Колиж до того часу Німеччина не приймe сих постанов, то аліянти займуть німецьку углеcу область Рур.

З уваги на сю постанову французький премієр міністрів телеграфував до Парижа про мобілізацію війск у Франції.

Аліянти будуть домагатись, щоби Німеччина приняла довг 132 біліонів золотих марок. Однак аліянти бачать, що Німеччина не може сплачувати річно 6 біліонів марок, щоб вона заплатила тепер 2 біліони золотих марок і 25% оплат від експорту. Найвисша Рада жадає, щоби Німеччина видала на ту суму бонди. Коли промислові відносини в Німеччині поправляться і її спроможність платити побільшиться, аліянти домагати-муться, щоби видала бонди і на решту принятого на себе довгу.

Пляни військового примусу супроти Німеччини, коли вона не прийме на себе зобовязань, про відшкодованнє, вже є готові.

НОТА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ДО НІМЕЧЧИНИ В СПРАВІ ВІДШКОДОВАННЯ АЛІЯНТАМ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 2. мая. — Державний секретар Гюз оголосив сьогодня вночі таку заяву:

Державний секретар поручив американському комішенерови в Берліні передати д-рови Сімонсови, німецькому міністрови заграничних справ, отсей меморіял:

Правительство Злучених Держав одержало меморіял, який др. Сімонс передав комішенерови Злучених Держав дня 24. цвітня с. р., у справі военного відшкодовання. У відповідь американське правительство заявляє, що воно не могло дійти до висновку, що сі предложення дають підставу до дискусії на яку згодилися би аліянтські правительства, та що тому воно їх не може приняти.

Длятого американське правительство, поновляючи своє дійсне бажанне скорої полагоди сеї життевої справи, поручає німецькому правительству, щоби вейчас предложило безпосередно німецькому правительству ясні, крайні і відповідні предложення, які відповідали би під кождим оглядом зобовязанням.

ПРОМИСЛОВЦІ В НІМЕЧЧИНІ ЗА УСТУПКАМИ ДЛЯ АЛІЯНТІВ.

БЕРЛІН, 2. мая. — Настрій в Німеччині виглядає байдужний супроти подій у аліянтів, які стремлять до дальшої військової окупації німецької землі.

Натомісь в правительственних кругах начинається зворот. Промислові магнати, боячися, що їх промисл цілковито перейде під контролю чужих держав, зачали напирати на німецьке правительство, щоби пішло на уступки аліянтам. Сподіваються, що до кількох днів ситуація в Німеччині в справі военного відшкодовання зміниться.

ФРАНЦІЯ ПОСИЛАЄ ЧОРНІ ВІЙСКА ДО НІМЕЧЧИНИ.

МАЙНЦ, Німеччина (французька військова головна кватира), 2. мая. — Сьогодня виїхала 15 зелізничими поїздами дивізія чорної мароканської піхоти і дивізія кавалерії під командою генерала Сімона, в напрямі Рур. Вони будуть в Дісседорфі у второк рано.

СПРАВА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ НА РАДІ АМБАСАДОРІВ.

ВІДЕНЬ, 15. цвітня. — Українська Пресова Служба повідомляє з Женеви: Генеральний секретаріят Ліги Народів передав по думці постанови Ліги Народів з дня 23. лютого с. р. Раді Амбасадорів в Парижі проект в справі Східної Галичини. До ноти генерального секретаріяту долучено документа, а саме протести Уряду західно-української републики і ноту протии системи мілітарної окупації і ноту польського делегата.

АРМІЯ ЧЕРВОНОЇ КАВАЛЕРІЇ ДЛЯ ПОВАЛЕННЯ ПОВСТАНЬ НА УКРАЇНІ.

ВІДЕНЬ, 18. цвітня. — Українська Пресова Служба повідомляє: Київські „Вісти" пишуть, що по приказу Троцького організується окрема армія для подавлення повстанчого руху. Вона буде складатись із 60.000 червоних кавалеристів. Головним тереном операції буде в першу чергу Полтавщина.

АРЕШТОВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ-РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ БОЛЬШЕВИЦЬКОЮ ВЛАДОЮ.

ВІДЕНЬ, 18. цвітня. — Українська Пресова Служба повідомляє зі Львова: Советський уряд запроторив в тюрми богато визначних членів української партії соціялістів-революціонерів, в сьому числі Петренка, Часника, Березняка, Лизанівського, Голубовича. Всіх їх поставив перед революційним трибуналом під закидом державної зради.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центи.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Чи се дорога до соціялізму?

Ряд статий д. О. Несмашного про положенне на Україні, поміщених в послідних числах нашої часописи дають як не можна кращу відповідь на большевицькі претенсії, що економічно так зацофаний край як Росія може перескочити з напів панщизняних порядків до соціялізму.

Стаття відкриває, що через большевицьку господарку Україна не поступає до господарки, висшої від капіталізму, як сего бажають собі большевицькі загорілі лідери. Місто піднесення господарського життя, бачимо упадок. Місто обіцяного розвою господарки бачимо повний застій. Місто поступу наперед бачимо цофаннєся назад.

Большевики обіцяли, що заведений ними лад дасть народови більше добра, як він мав за панованя царів, шляхти та капіталістів; місто сего большевики доїдали добро, назбиране шляхтою та капіталістами, а коли припаси скінчилися, вся держава попала в страшну нужду. Большевики обіцяли, що їх господарка зробить непотрібним і неможливим визиск капіталістів, своїх та чужих; тимчасом большевики тепер всіми способами запрошують заграничних капіталістів експльоатувати природні богацтва та народ Росії. Больщевики заручили, що їх господарка буде дешева, бо вона буде вестися без злишних посередників, бо непотрібна служба купців буде неможлива; місто сего у великих містах Росії потайної торговлі в її найгіршім виді не могли скасувати найлютійші кари комісарів, а за те по селах знищено не лише купців, але й усю торговлю; в наслідок того селянин остав без фабрикатів, без ігол, ножа, сокири, всякого инчого желізного знаряддя, без фабричних тканин, без всего добра, якого він виробляти вже не вміє, бо його виріб вже давно перейшов на фабрику в місті. Большевики ручили, що їх господарка доведе до найкориснійшого поділу праці межи ріжні краї, а місто того зелізничі дороги, що становлять основу межинародної господарки, зруйновані безнадійно, а виміна товару межи краями опирається на рабунку немосковських країв Москалями. Ручили большевики, що їх політика доведе до братерства межи народами світа, а місто того їх політика викопала страшну пропасть межи Москалями та Українцями, Поляками та Українцями, Москалями та Литовцями, Лотишами, Фінляндцями, Грузинами та другими народами бувшої імперії російських царів.

Одним словом, цілий схід Европи не поступив вперед, але цофнувся назад, політично і економічно. Не пішов до висшої та досконалійшої форми державного правління та ліпшої, ощаднійшої та кориснійшої форми народної господарки, але зійшов назад до умов, на яких східно-европейські народи находилися кілька століт тому назад.

Такі наслідки бувають усе, коли яйце хоче бути розумнійше від курки, коли дітвак хоче грати дозрілу людину.

Місто завести соціялістичний лад, большевики не то що не завели його, але навіть не зближили Росії до соціялізму. Вони від соціялізму віддалилися, бо від Росії Леніна дорога до соціялізму така далека, як від Росії прадіда Романових, боярина Кобили.

Нота Уряду З. УНР. до Ради Амбасадорів.

В СПРАВІ ВПРОВАДЖУВАННЯ ПОЛЬСЬКИХ ВОЄВІДСТВ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Нотою з 22. грудня 1920 подав я іменем Української Національної Ради Східної Галичини до відома Високої Ради, що ухвалою польського сойму в Варшаві з 3. грудня 1920 нарушено територіяльну окремішність і інтеґральність Східної Галичини в сей спосіб, що розділено край на три адміністраційні округи, так звані польські воєвідства, а з окрема на департаменти: Тернопільський, Станиславівський і Львівський, причім до автохтонної української території львівського департаменту долучено частину польської території з заходу, аби в сей спосіб побільшити польський елемент на території Східної Галичини.

Тепер польський окупаційний Уряд на зарядження польського міністра внутрішних справ п. Скульського, рішенням з 30. марта с .р., приступає до введення в життя цего поділу адміністраційного Східної Галичини, назначуючи своїх польських урядників: на становище львівського воєводи п. Казиміра Ґрабовского, на становище станиславівського воєводи п. Едмонда Юристовского, та на становище тернопільського воєводи п. Карла Ольпіньского.

Отсе зарядження Польщі свідчить наглядно, що польський Уряд не числячися з правно-державним становищем Східної Галичини, самовільно доконує постепенно інкорпорацію сего краю в склад польської Републики, та хоче поставити великі держави антанти, котрим після Сан-Жерменського мирового договору прислугує суверенність над сим краєм, перед довершений факт неправного забору чужої території.

Підносячи іменем Української Національної Ради, як леґального представництва українського населення Східної Галичини рішучий протест проти сего безправного зарядження польського Уряду, що є супротивне волі значно переважаючої більшости населення цеї території, — прошу Високу Раду згідно з правнодержавним становищем Східної Галичини, котра остає поза державними границями Польщі, як також з фактом, що Польща не має мандату до введення там адміністрації, — привернути окремішність та інтеґральність державної території Східної Галичини, заборонюючи Польщі, спроваджувати свої адміністраційні орґанізації на території Східної Галичини.

Відень, дня 8. квітня 1921.

Др. Евген Петрушевич, с. р.
Президент Української Національної Ради З. УНР.

КОМУНІСТИЧНІ ПОВСТАННЯ В НІМЕЧЧИНІ.

(Від власного кореспондента).

До війни була в Німеччині одноцільна соціяльно-демократична партія, яка під орґанізаційним оглядом була найсильнійшою соціялістичною партією в світі. В своїм нутрі ділилася вона на ліве крило марксістів і праве крило ревізіоністів. Марксісти стояли на тім, що соціялістичний лад можна завести тільки шляхом соціяльної революції; ревізіоністи вказували на можливість дійти до соціялістичного ладу шляхом соціяльних реформ. Представниками марксістів були зі старших Бебель, Мерінґ (оба вже покійні), Кавцкі, з молодших Кароль Лібкнехт і Роза Люксембурґ (обоє вбиті підчас комуністичного повстання в Берліні в січні 1919). Теоретичні підстави ревізіонізму дав Едвард Бернштайн, який сам одначе підчас війни належав якийсь час до лівого крила; за ним пішло богато теоретиків і політичних діячів. Одначе сей ідейний поділ не мав впливу на партійну орґанізацію, яка остава одноцільна.

Аж підчас війни німецька соціяльна демократія розбилася на дві партії. З дотеперішньої партійної орґанізації виступила ґрупа, яка заложила окрему незалежну соціялістичну партію. Дотеперішна соціяльно-демократична партія (звана також „соціялістами більшости") представляла умірковании напрям; новоутворена незалежна соціялістична партія представляла радикальний напрям.

Рівночасно почала творитися третя ґрупа, т. зв. „Spartakus-bund", „союз Спартака", яка взяла назву від римського орґанізатора рабів Спартака. Орґанізаторами спартакістів були Кароль Лібкнехт і Роза Люксембурґ. Спартакісти визнавали ту саму програму що російські большевики; згодом вони також назвалися комуністичною партією.

В осени 1918 р., коли в Німеччині вибухла революція, всі три висше названі соціялістичні партії виступали спільно, хоч весь час зазначувалися між ними ріжниці.

Але вже в зимі спартакісти підняли в Берліні повстання, щоб завести радянську форму влади. Соціяльно-демократичне правительство Німеччини, маючи за собою буржуазію, здавило се повстання; тоді ж згинули Кароль Лібкнехт й Роза Люксембурґ, яких арештовано і по дорозі до вязниці вбито.

З того часу між соціяльною демократією і комуністами панує страшна, непримирима ворожнеча.

В дальшій боротьбі за вплив серед мас робітництва найбільше скористала незалежна соціялістична партія. Соціяльна демократія, взявши участь у правительстві, розчарувала маси, бо не могла заспокоїти їх домагань. Комуністична партія була мабуть для німецького робітництва занадто крайна. Отже зростала незалежна соціялістична партія.

В марті 1920 р. була в Німеччині проба повстання **правих** елементів, які хотіли скинути правительство і привернути монархічний лад. Се повстаннє, під проводом Каппа, скінчилося невдачно, так, що уряд Каппа продержався ледви пару днів.

Проти повстання Каппа, на оборону републики, стало все робітництво. З сього руху, після упадку повстання Каппа, витворилося в деяких околицях Німеччини **комуністичне повстання** проти републиканського правительства. Через якийсь місяць се повстання правительство здавило.

Вибори до німецького парляменту, які відбулися в літі 1920 р., дали перевагу буржуазним партіям. Нове правительство утворилося без участи соціяльно-демократичної партії.

Щодо соціялістичних партій, то соціяльно-демократична партія втратила часть мандатів, а незалежна соціялістична партія виказала значний приріст мандатів, так що сила обох партій майже порівналися. За те комуністична партія здобула тільки невелике число голосів і всего два мандати.

Одначе рівночасно в незалежній соціялістичній партії почався розлім. Часть заявилося за приняттєм умов третього Інтернаціоналу, утвореного з ініціятиви російських комуністів у Москві і вступленнєм до нього. Друга часть була також за вступленнєм до третього Інтернаціоналу, одначе не на умовах, які він диктував. З сеї причини партія розбилася. Часть остала в дотеперішній орґанізації і творить далі незалежну соціялістичну партію; друга часть злучилася з комуністичною партією, утворюючи зєдинену комуністичну партію.

В половині марта під проводом зєдиненої комуністичної партії піднялося в промислових центрах середної Німеччини повстання за радянську форму влади. Подробиці повстання певне знаєте з телеґрафічних звідомлень. Одначе показалося, що зєдинена комуністична партія має за малі впливи серед німецького робітництва, щоб підняти його на повстання. Тому повстаннє скінчилося на місцевих рухах, які не вспіли розростися в загальний рух. Вистали сили поліції, щоби повстання здавити. Власне вчера появилася відозва зєдиненої комуністичної партії, яка стверджує, що повстаннє не вдалося, й заявмяє, що перериває боротьбу, щоби її в слушний час знов розпочати.

Вину за невдачу складає відозва на соціяльно-демократичну партію і незалежну соціялістичну партію, які називає зрадниками робітничої справи і слугами буржуазії. Обєктивно треба сказати, що повстання не розрослося дійсно тому, бо соціяльно-демократична партія і незалежна соціялістична партія були проти нього і своїм впливом здержали маси робітництва від участи в нім.

Свої дальші надії опирає зєдинена комуністична партія на тім, що Німеччина, давлена щораз сильнійше державами антанти, не зможе економічно піднятися, тільки мусить попадати в щораз більшу нужду, яка примусить маси до революції.

Гайдельберг, Німеччина, 4. цвітня 1921

Д-р Михайло Лозинський.

Марійка Підгірянка.

Візьму за руки дрібні діти—
Кудою йти?
Чим прокормити, в що одіти,
Захист найти?

Бачу, як кожде личко бліднє,
Голод їх ссе...
Питаю серце моє бідне:
Як то знесе?

Та серце моє, терпне хоре
в одній журбі:
Одно я тільки знаю горе:
мій край в ярмі!...

УКРАЇНСЬКА НОТА ПРОТИ ТОРГОВЛІ АМЕРИКИ З РОСІЄЮ.

Нота голови української дипльоматичної місії у Вашинґтоні, Юліяна Бачинського, до уряду Злучених Держав Америки в справі пропонованого советським урядом російським заключення торговельного договору з урядом Злучених Держав.

Український переклад.

УКРАЇНСЬКА ДИПЛЬОМАТИЧНА МІСІЯ.

Вашінґтон, Д. К.
23-го цвітня, 1921.

Високоповажаний Секретар Державний,

Державний Секретаріят, Вашинґтон.

Пане:

Советський російський уряд звернувся до уряду Злучених Держав з пропозицією відновлення торговельних взаємин між Злученими Державами Америки а Росією. Уряд Злучених Держав Америки відповів на це, що наколи в Росії задумується поробити фундаментальні зміни, які містилиби в собі належну пошану для охорони осіб і майна та установляли би умови, які для ведення торговлі доконче потрібні, тоді уряд Злучених Держав буде рад дістати переконуючі докази про довершення таких змін; але доки такі докази не будуть дані, уряд Злучених Держав не бачить ніякої відповідної підстави для розважування торговельних зносин.

Лишаючи на боці питання, чи російський советський уряд буде в силі дати урядови Злучених Держав переконуючі докази про довершення цих фундаментальних змін, яких бажає уряд Злучених Держав, я, дипльоматичний представник Української Народної Республіки, що стоїть під начальством ґенерала Петлюри, уповажнений є зложити в імени мого уряду вже тепер урядови Злучених Держав Америки заяву, що о скілько евентуальний торговельний договір між урядом Злучених Держав Америки а російським советським урядом мавби бути розтягнений також і на територію Української Народної Республіки окуповану тепер ворожими, чужинецькими війсками російського советського уряду, так український народ як і його уряд ніколи не будуть могли узнати для себе обовязуючим постанови такого договору.

Уряд Української Народної Республіки бажає також заявити, що така сама доля стрінулаби такий торговельний договір і тоді, колиби російський советський уряд, який не може заперечити політичної відрубности України, підставив до торговельних переговорів накинений ним Україні так зв. Український советський уряд. Цей український советський уряд так само не має нічо спільного з українським населенням як і російський советський уряд, і українське населення так само не узнавало і не узнає його своїм урядом, а урядом чужим — наїздничим, експозитурою московського уряду, і тому його зарядженням ніколи не піддавалося і не піддається.

Уряд Української Народної Республіки уважає за конечне зложити отсю заяву урядови Злучених Держав Америки саме тому ,щоби в першій лінії боронити інтереси Української Народної Республіки і її населення, а друге, щоби остеречи уряд Злучених Держав перед невикональностію такого торговельного договору, колиби він мав бути заключеним. Бо нема сумніву, що плянуючи товарообмін зі Злученими Державами Америки, російський советський уряд — згідно зі своєю усталеною політикою насильного вивозу усякого добра з України до Росії — буде старатися дістати американський товар в заміну за добро зареквіроване головно на Україні. Але вже тепер, мимо страшного терору, якого російський советський уряд уживає для вдержання своєї влади на Україні і безупинних карних експедицій на українські села, для перебрання від них усіх ріжнородних продуктів рільного господарства, не є в силі накинути населенню свій авторітет і добути від него жаданих ним продуктів. І як безсильним є він тепер в використуванню богацтв України для себе так само безсильним буде він в доставлюванню українського добра американським купцям в заміну за їх продукти.

Уряд Української Народної Республіки і українське населення є, безперечно, незвичайно заінтересовані в налагдженю торговельних взаємин зі Злученими Державами, як і з иншими державами світа. Але ті торговельні взаємини будуть могли бути удержувані стало і зі справдішною користю обох контрагуючих сторін лише тоді, коли українське населення загалом і кождий український горожанин з окрема будуть мати достаточні запевнення на свобідне орудованнє своїми продуктами, добутими їх працею і запобігливостію, а з другої сторони будуть заґварантовані в спокійнім посіданню набутих ними за свої товари чужих товарів. Це однак можливе є лише при авторітеті таких державних установ, які, виходячи із бажань українського населення, у виконуванню своїх завдань виявлялиби його дійсну, нефалшовану волю. Поки цего нема, поки українська територія є окупована ворожими війсками чужого уряду, поти ніякий торговельний договір з таким урядом — о скілько той договір мавби бути розтягнений і на українську територію, не може мати вдоволяючих результатів.

Український народ веде вже три роки безперестанно криваву боротьбу з російським советським наїздником. Як жорстокою і безглядною є та боротьба можна бачити з циркулярів московського уряду до советського війска оперуючого на Україні і його адміністративних установ. Оден з тих циркулярів, виданий наставником московського советського уряду на Україні, Раковським, я позволю собі тут залучити.

Я одначе уважаю потрібним зазначити тут виразно, що отся боротьба українського народу є боротьбою не лише проти большевизму як такого, проти його економічної і політичної системи, але й проти него яко чужого наїздника — боротьба, яку український народ звів уже з повним успіхом проти инших наїзників на українську територію, а саме, проти Німців і австро-угорських сил, а пізнійше проти російського ґенерала Денікіна, який воюючи проти московських большевиків, рівночасно наступив і на Українську Народну Республіку в імя вже пережитого і несповнимого вже більше ідеалу „єдиної, неділимої Росії".

О свою цілковиту політичну незалежність буде український народ вести боротьбу аж до повного успіху, мимо того, що так давні як і нові російські завойовники України виставляють ту „єдину, неділиму Росію" уже як федерацію України з Росією. Та вже раз, висше 200 літ тому, Україна увійшла в конфедерацію з Росією, яка хоч торжественно забезпечувала Україні цілковиту самоуправу, мимо того зістала перемінена в безпощадний гнет і визиск українського народу Росією. Як наслідок цего болючого досвіду існує тепер непохитне переконання українського народу, що пропонована федерація це тільки нова форма російського імперіялізму, висунена — ввиду безупинного кривавого протесту проти него українського народу — для приєднання його наново до російської держави, не з иншою метою, як тільки, щоби коштом України відбудовати господарське життя Росії і її давну політичну могучість.

Росія в виді своїх влад і своїх державних інституцій виявила за весь час своєї історії, аж до найновійших часів, свою спосібність лише в двох напрямах — в насильстві і поневолюванню чужих народів. І здається, нема нації в цивілізованім світі, яка не виявлялаби своєї симпатії і доброжичливости тим поневоленим народам. Та дивна річ, помимо цеї симпатії і доброжичливости, є нації, які все ще обороняють, дораджують, а навіть стараються насильно відновити зєдинення цих народів з Росією, цею Росією, якої влади — так давні як і нова — не то цим поневоленим народам, але й свому власному, російському народови, не змогли принести добробуту і щастя.

Україна, при своїм ґеоґрафічнім положенню, чисельности населення і богацтві краю зможе понад всякий сумнів сама існувати як зовсім незалежна політична індивідуальність, і при помочи свого власного уряду, обдарованого довірєм населення, зможе дуже скоро і вповні відбудовати своє господарське життя, спаралізоване давним царським і новим советським російським урядом, не лише для свого власного пожитку але й для пожитку других держав Европи. В злуці з Росією ця відбудова України булаби коли не цілком унеможливлена, то незмірно утруднена.

Цілковита політична незалежність України причиниться також у великій мірі до закріплення миру в Европі. Я вже в ноті з дня 12. мая, 1920 р., яку я мав честь предложити урядови Злучених Держав Америки, в справі визнания Української Народної Республіки, зазначив, що без політичного визволення українського народа неможливий є мир на сході Европи. А без миру на сході Европи неможливо є думати про відновлення нормальних торговельних взаємин між сходом а заходом Европи і Америки. А без відновлення тих торговельних взаємин, навряд чи можливо буде запобічи господарській а що за тим іде політичній катастрофі в цілій уже Европі. Це безперечно, мусілоби відбитися і на Злучених Державах Америки.

Я позволю собі тут висловити думку уряду Української Народної Республіки, що всякий чин, з якої небудь сторони, який хочби і посередно скріплював заходи котрих небудь кругів російських до відбудови „єдиної, неділимої Росії", у якій небудь формі, хочби навіть федерації російського народа з другими народами давної Росії, — отже й українським, є не чином що веде до миру, а чином, що веде до дальшої руїни і дальшого хаосу на сході Европи. Уряд Української Народної Республіки уважає, що таким чином бувби і торговельний договір між урядом Злучених Держав а урядом советської Росії, колиби його постанови мали розтягатися і на територію Української Народної Республіки.

Приймiть, Пане, і т. д.

Юліян Бачинський,
Дипльоматичний Представник
Української Народної Республіки.

ПОЛІЦІЙНІ РЕВІЗІЇ ПО БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ОРҐАНІЗАЦЯХ.

Підчас поліційних ревізій по большевицьких орґанізаціях, які відбувалися послідної суботи, відкрито межи инчим в Ню Йорку редакцію української потайної комуністичної ґазети „Комуніста", котра виходила без відома уряду. Ся ґазета мала бути орґаном одного крила українських комуністів; для сего крила видавані отверто „Щоденні Вісти" не виглядають на дуже революційну ґазету; кромі сего „Щоденні Вісти" занадто пахли комісарським большевизмом та протиукраїнством.

Межи арештованими американською поліцією большевиками находиться якийсь Д. Сиберт, який мав бути делеґатом американських комуністів на московський інтернаціональний конгрес, що відбувся в літі минувшого року. При Сиберті найшла поліція протоколи зі суду над Фрайною, котрий також був передше в Америці, а потім поїхав до Москви, де йому Нуортева, сєкретар большевицького амбасадор Мартенса, закинув, що він шпіон американських властий. Большевицький суд, розібравши справу, признав Фрайну невинним, та приказв Нуортеві заперестати нападати на честь невинного чоловіка. Однак Нуортева ані не подав нових доказів проти Фрайни ані не перестав називати його шпигом; Фрайна досі не має способів оборони своєї чести, бо большевицькі суди не знають ніякої процедури на такі справи.

ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ.

XX.

Політичні партії.

Одною з дуже важних форм позадержавної організації суспільности є т. зв. партії, себто об'єднання людий для певних політичних цілий, з'окрема для здобуття належного впливу на державну політику.

Дехто часом каже, що „не треба жадних партій" та що найліпша є повна згода усіх. На се треба сказати, що се перш усего неможливе, бо не всі люде можуть мати однакові інтереси і погляди. А по друге се навіть не було би добре ані пожиточне, бо тоді суспільність задрімала би та люде, не маючи конкуренції (суперництва), здеморалізовались би. З другого боку одначе в кождій суспільности повинно бути як-найменше партій — стільки лише, скільки то з огляду на ріжні інтереси в суспільности конче є потрібне. Роздроблюванне та розбиванне суспільности на малі партійки, фракції та кліки є дуже шкідливе, бо численні а малі партійки є з правила нездоровим витвором особистих інтересів і амбіций проводирів та вносять дурну, ординарну і несовісну сварливість у нарід, котра виходить лише на шкоду загалу. Для того треба старатись, щоби в кождій суспільности було лише кілька (дві, три, чотири) партий, але за те, щоби вони були великі і добре зорганізовані. Тоді є кому контролювати правительство, є кому робити конкуренцію правительственній партії — нема натомість непотрібного роздроблення, дурних особистих амбіций та ще дурнійших сварок. Загальна справа лише користає з такого природного поділу суспільности на партії.

На якій-же основі люде діляться на партії? — Що до сего нема одного постійного правила для всіх народів і для всіх степенів культури. Се залежить від обставин, серед яких нарід жиє, від того, які справи в якімсь часі найважнійші для народу та від степення образовання народу.

В народів, що стоять на низькім степени політичної культури, партії мають звичайно особистий характер. А саме якись чоловік сильної волі, вимови, відваги чи богацтва гуртує довкола себе партію і бореться з другим таким чоловіком та його партією. Ось-таке бачимо приміром дуже часто в Мексику чи инших південно-американських републиках. Читаємо тоді: „партія Ґуерти", „партія Обреґона" і т. п. — при чім нам тяжко зміркувати, яка саме ріжниця між тими партіями і за що властиво вони сваряться. Очевидно — є се два гурти тої самої соціяльної кляси, що сваряться за власть, впливи, почести, посади і т. п. А лучить їх чи то сусідство, чи приязнь, чи спорідненнє і т. д. Не можна сказати, щоби така, на особистім принципі оперта організація партії була здорова. Очевидна річ, що ту не ходить людям о якісь суспільні чи політичні ідеали чи принципи (засади) державної політики, а лише о своє „я", о інтерес свій, своїх рідних, приятелів, спільників, сопартийників і т. д.

Дещо подібности до мексиканських партійних відносин мають відносини в Туреччині, Росії та Україні (придніпрянській), де рівнож імена провідників є наче прапорами, довкола котрих гуртуються люде в партії. Говориться: „партія Кемаля-паші", „партія Леніна", „партія Петлюри", „партія Винниченка". Одначе треба сказати в користь сих трех країв, що провідники партій мають там не цілком особистий характер, але ідейний, програмовий: кожен з них репрезентує і неначе воплочує (уособляє) якусь ідею. Тому одначе, що населеннє тих країв політично еще мало зріле, мало письменне та взагалі еще мало образоване — то імена провідників заступають народній масі програму і назву самої партії. Є се рід царизму в партіях. Нарід не привик до демократії та до виборної системи в назначенню провідників, але привик до сего, що цар чи султан з гори накидали йому всяку власть, провід і опіку. Тепер-же царя нема, а султана в Туреччині (Малій Азії) таксамо якби не було, бо він сидить під надзором алиянтів у Царгороді, між тим, як Турки з Малої Азії воюють з алиянтами. Тому нарід знайшов собі там знов нових, менших царів чи султанів, тих, що самі, без вибору, станули на чолі його та що зголосились боронити якусь ідею, симпатичну для народу чи для його части. Ось-так нарід або бодай часть його признали за провідників Леніна, Троцького, Кемаля, Петлюру чи Винниченка. За сими людьми стоять якісь, невеликі зрештою, „партії", властиво кружки, що мають свої програми та ідеали. Але ширші маси сих країв не розбираються так докладно в сих програмах. Натомість вони знають, що Ленін і Троцький є „проти панів", що „Кемаль-паша є „проти джаврів",*) що Петлюра є „за самостійну Україну", що Винниченко є за „правдивою укр. радянською републикою" і т. д.

Хибою такого особистого характеру партій є те, що як провідникови повихнеться нога і він зробить похибку, то на сім терпить ідея, бо малокритичні маси часто не відріжняють особи від ідеї. Покидаючи провинившого провідника, вони остигають також для ідеї. Приміру на се не треба далеко шукати. Маємо його між американськими Українцями, котрі — мимоходом, що богато з них робить много галасу — є одначе політично менше зрілими, як прим. галицькі Українці в старім краю. Як тільки Петрушевичеви не вдалося оборонити Галичини, а Петлюра з розпуки чи політичного нерозуму вдався в спілку з Ляхами — велике число політично незрілих американських Українців крикнуло: „зрадник Петрушевич! не треба нам Західно-української Републики! зрадник Петлюра! не треба самостійної України! лучімся з Москвою, з совєтами, з Леніном! вони нас виратують!" — Між тим по році показалось, що Ленін і Москва не то, що не виратували нас, але ще по правді загребали, ділячи українську землю між Польщу та Росію. Показалось, що таки нам треба триматись клича „самостійної України", хоч і Петлюра сегодня вже не є провідником народа. Та показалось, що таки треба нам Західно-Української Републики, бо через неї ратуємо Галичину, а ще може визволимо і велику Україну. А всі ті нерозважні скоки від одушевлення і запалу до зневіри і розтічи та знов назад до опамятання — були наслідком того, що невдачу чи упадок осіб наш нарід в Америці брав за упадок ідеї. А се була неправда.

Натомість у політично висше розвинених краях партії не мають ні трохи особистого характеру, але носять характер програмовости і принціпіяльности (засадничости). Партія в культурних і політично зрілих народів се організація, оперта не на однім чи кількох визначних провідниках, але на певній ідеї, певній програмі, певних думках про те, як провадити народну чи державну політику. Кожен член партії знає сю програму, знає ідеї, і не лише, що знає їх, але й розуміє їх добре та йде не за особами, а за ідеями, за програмою. Тоді, хочби порвідникови повихнулась нога і він схибнув з належної дороги, то партія не розлітається, але істнує дальше. Провідника, що помилився, усуваєсь на бік, а партія розвиваєсь дальше.

Як уже сказано, основа, на якій люде діляться на партії, може залежати від того, що в данім часі і обставинах для людий важнійше. Для того основа поділу на партії може бути культурна, національна, релігійна, політична, економічна чи соціяльна (клясова). Приміром в Галичині (а також в Америці, на еміґрації) був поділ на партію „старорусску" або москвофільську (кацапську) та „народовську" або „українську". Основа того поділу була зразу культурно-національного характеру, бо ходило в тім поділі о письменну мову і правопись та о се, чи Українці (Русини) є враз з Москалями (Росіянами) оден нарід чи два народи. З ріжниці культурно-національних поглядів виробилась поволи ріжниця національно-політичних та соціяльно-політичних поглядів: „москвофіли" були за „одну, неділиму Россію", ще й за царя і реакцію — а „Українці" за „самостійну Україну", ще й проти царизму та за повну демократію. Або знов в Німеччині є велика католицька партія, звана звичайно „центром", себто: осередком, бо в німецькім парляменті вона стояла по середині між лівими людовцями та соціял-демократами, а правими юнкрами, то є дідичівською партією. Основа організації „центра" є релігійна, бо дороговказом своєї політики ся партія вважає науку католицької віри. Очевидно: ся партія виступає проти всего, що незгідне з вірою в Бога і з християнством, жадає признання морального впливу церкви на державну політику, на школи і т. д. Навіть в соціяльних питаннях ся партія кермується католицькою наукою моралі, то є жадає обмеження розпаношеного капіталізму, жадає охорони дрібної власности, дрібного ремесла і робітників, але противиться принципови боротьби кляс як незгідному з засадою любови ближнього. В практиці до партії „центра" належать дрібносельянські і дрібноремісничі маси південної, католицької Німеччини, котрих соціяльні (клясові) інтереси згідні є саме з соціяльною ідеольогією (системою ідей) сеї партії.

*) Джавр — турецьке слово, значить „пес" то є „невірний", християнин.

(Дальше буде).

ДОПИСІ

ЧИ ТО БОЛЬШЕВИКАМ ВІД ПОЛЯКІВ НАЛЕЖИТЬСЯ, ЩОБИ СВИНЬМИ ЇХ НАЗИВАЛИ?

Пасейк, Н. Дж.

Можна зчаста чути, як американські большевики оправдуються, чому большевики дали Полякам 11 міліонів Українців і 30 міліонів рублів у золоті. Кажуть вони: „Або що, Поляки не хотять жити, як і другий нарід? Або Поляки не були так довго під російським панованнем? Чи Поляки не заслужили 30 міліонів рублів?"

Як большевики змякли і як подобріли! Поляки самі не сподіваються, що такі большевики для них добрі. І Поляки що інакшого говорять про них.

У неділю, 17. цвітня с. р. був я на польськім соціялістичнім вічу, котре було у Мачунґа на 3. улиці в Пасейку. Прийшли 3 бесідники, то два говорили о своїй справі; заохочували Поляків купувати акції фабрики, де капелюхи роблять, а на остатку зачав говорити третій Маліновський. Оповідав, яка тепер Польща велика на схід, де вона границями сягає; зачав хвалити Пілсудського, що він зробив. „Загородив — каже — „оґрод" і в „оґруді" посадив капусту, а „сьвіня" прийшла і дошку проломила; улізла у „оґруд" і капусту зачала рити. Пілсудський не завважав відразу, а потому дивиться, а „сьвіня" капусту перевертає. Тоді Пілсудський прийшов, „сьвіню" у рило, а „сьвіня" аж під Москвою опинилась. Тепер вже, каже, обложили границю польським війском і машиновими крісами, а друга „сьвіня" як спробує прийти знов, то і та так дістане.

I. Д.

—o—

БОЛЬШЕВИЦЬКІ РЕВУНИ, РОЗБИВАЧІ ВІЧА.

Клівленд, О.

В 90. ч. „Свободи" читаю допись з Ню Йорку під заголовком „Большевицькі ревуни, розбивачі віча". Автор сеї дописі пише, що нюйорські Українці устроїли віче, щоб зарадитись про се, як боронити і ратувати своїх братів в Галичині з ляцької неволі. Але большевики не дали їм говорити своїм криком і віче розбили. Я мав нагоду читати кілька таких дописий з других місцевостий, що большевики розбивають українське віче. **Після моєї думки нема що на большевиків жалітись, бо вони не є Українці і українському народови не помагають нічого, лише шкодять. Вони є московсько-польські наймити і вони се задармо не роблять, тілько за гроші.** Поляки богато вічів устроювали в Америці і богато гроша зібрали на пропаґанду і мають чим платити большевикам, аби розбивали всяку роботу українську, котра-б противилась Ляхам. **Після моєї думки завинили ті, котрі устроювали віче, що допустили тую зволоч і позволили їм на вічу робити те, що вони хотіли.** Як ви так далі будете боятись большевиків, то вони далі прийдуть до вас тай хату відберуть, а вас проженуть з вашої власної хати і нічого не скажете їм.

В нас в Клівленді того нема. Клівлендські Українці недавно, кілька тижнів тому, робили віче, на котрім промовляв П. Дідик тай віче як в найліпшім порядку відбулося. Як був деякий большевик на вічу то стояв в куті як грішник в порогах і ані губи не відчинив, бо як був би не поводивяс як належиться, то він знав, яка надгорода чекала його.

Наші большевики приходили кілька разів в неділю перед церков тай насмівалися з церкви і з тих Українців, котрі ходять до церкви. Комітет церковний упоминав їх два рази, так як людий, але большевики все так як скотина нерозумна. І на третій раз комітет церковний зажадав від большевиків, щоби вони сперед церкви винеслися своїм коштом і не насмівалися з нікого. Але большевики взялись до бійки. Як тоді кількох хлопців наших скочило межи большевиків, то так большевики втікали, як кури перед ястрібом, а двох большевиків так скроплено, що капелюхи полишали перед церквою і з голими головами втікали у великім переполосі, не оглядаючись назад себе через оден блак. І відтоді большевики перед церков не приходять.

Друге, большевики зачали ходити до українських хат, щоб з большевичити Українців. Але в Клівленді українські жінки не дурні; вхопили за мітлу тай мітлою по крижах. І так те большевицьке сміттє вимітали мітлою аж на дорогу. Тепер большевика і не затягби до української хати, бо він знає що таке большевицьке сміттє мітлою вимітають українські жінки. Оттакого оружя проти большевиків повинні всі українські жінки вживати, а тоді большевики ані не покажуться до української хати.

М. Сорока.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших поклинів).

Ціна одної стрічки 10 центів.

DETROIT і HAMTRAMCK, MICH.

Спів. Драм. тов. Ів. Котляревського відограє **в неділю, 8. мая 1921 р.** в Українській Хаті, 2240 Grayling Ave., Hamtramck, Mich. пораз перший **„ДІВОЧІ МРІЇ"**, комедія в 5. діях зі співами і танцями С. Ковбля. Режісер Д. А. Вступ 50 цнт. Початок о годині 7.30 вечером. Проситься усіх на сегарне представлення, щоби не бракувало ані одного чоловіка, котрий себе зове Українцем, бо се дуже прекрасна драма. Тож приходіть всі!
03-04 **Комітет Укр. Хати.**

NEWARK, N. J.

Братство св. Петра і Павла, від. 27 Укр. Нар. Союза, устроює **ВЕЛИКИЙ БАЛЬ в суботу, дня 7-го мая 1921 р.** в гали Z. Chopira, 47 Monroe Street, cor. Downing St., Newark N. J. Початок точно о годині 6. вечером. Вступ 30 цнт. Просимо всіх Українців місцевих і позамісцевих прийти на сей баль. За добру забаву ручить
103 КОМІТЕТ.

DETROIT, MICH.

ПЕРШИЙ ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

устроює бр. св. Івана Хрестителя, від. 292 У. Н. Союза **в суботу, 7-го мая** 1921 р. в парохіяльній гали при Сікат Евеню, Дітройт, Міш. Початок о годині 7-мій вечер. Родимці, прийдіть а не пожалуєте. За добру і чесну обслугу ручить
03-04 КОМІТЕТ.

КІЛЬКО ЦЕРКОВ ЗНИЩИЛА ВІЙНА В ГАЛИЧИНІ.

В календари львівської „Просвіти" на 1921 р. бє статтю „Простан галицьких церков", в якій знаходимо числа щодо церков; кілько було і кілько церков війна знищила.

В Галичині є двоякі церкви — деревляні і муровані. З тих деревляні красші щодо будови і в них власне бачимо стиль красшого українського будівцтва. Деревляні церкви належать до старших. Муровані новійщі і мають меньше краси.

Викказ церков після повітів, представляється так:

	Деревляні	Муровані.
Бережани	39	18
Березів	11	7
Бібрка	65	13
Богородчани	39	1
Борщів	7	55
Броди	58	21
Бучач	36	38
Горлиці	31	5
Городенка	23	29
Городок	24	17
Грибів	14	4
Гусятин	19	30
Добромиль	55	11
Долина	70	6
Дрогобич	60	17
Жидачів	52	16
Жовква	42	18
Заліщики	11	44
Збараж	23	22
Золочів	96	29
Калуш	69	
Камінка Струм.	61	9
Коломия	52	2
Коросно	10	6
Косів	36	2
Ланцут	3	3
Ліско	105	25
Львів	50	36
Мостиска	43	12
Надвірна	37	1
Ниско	1	
Новий Санч	17	5
Новий Торг	1	1
Переворск	5	2
Перемишль	73	33
Перемишляни	39	21
Печеніжин	22	1
Підгайці	28	20
Рава Руська	48	12
Рогатин	71	26
Рудки	51	8
Самбір	63	11
Скалат	ф3	25
Сколе	27	
Снятин	44	4
Сокаль	61	23
Станиславів	56	14
Старий Самбір	41	15
Стрижів	4	
Стрий	59	11
Сянік	66	15
Теребовля	6	18
Тернопіль	27	44
Товмач	59	4
Турка	78	7
Цішанів	31	9
Чортків	12	26
Яворів	49	4
Ярослав	49	4
Ярослав	34	17
Ясло	9	1

З повисших цифр бачимо, що на деякі повіти припадає ледви по кілька церков — отже треба знати, що се повіти в західній Галичині в яких українців є меньше.

Деревляних церков перед війною було в Галичині 2345, а мурованих 873, разом 3218.

Найбільше деревляних церков має повіт Ліско (105), а найбільше мурованих в борщівськім повіті (55). Пересічно на повіт припадає 39 деревляних, а 14 мурованих церков.

Щодо давнини, то найстарші деревляні церкви походять з 16 століття.

І так церква з 16 століття була в Лісниках (пов. Бережани), нині зруйнована. Друга є в Дрогобичі — звісна на цілу Україну церква св. Юра. Третя в Лишні (Дрогобич). Четверта в Роздолі (Жидачів) з 1543. Дуже старі церкви є в Чорноріках (пов. Коросно) і місті Ліску. В пов. Рава Руська є 3 церкви в Любичі Кармелальній з 1562 р.; в Підгірю коло Потелича з 1502 р. і в Потеличу церква св. Тройці з 1587 р. В надибах (Самбір) є церква з 1538 р.; в Озерянах (пов. Товмач) є церква з 1600 року. Подібна є в Хотимирі й Ожомлі (Ярослав) з 1560 а також в Задуброві.

Все те деревляні церкви, побудовані ще в 16 столітті.

З 17 століття є 102 деревляних церков, а з того найбільше в пов. ярославськім.

Понад 4 рази тілько є деревляних церков з 18-го століття. А 39% деревляних церков походить з 19-го віку, себто 898 церков.

Кілько церков знищила війна, видно з отсього обчислення.

	Дер.	Мур.	Разом.
Бережани	11	10	21
Бібрка	1	1	2
Богородчани	10		10
Броди	8	1	9
Бучач	2	4	6
Городенка		2	2
Городок	1	4	5
Гусятин	1	2	3
Долина	7		7
Дрогобич		2	2
Жидачів	4	1	5
Збараж	2	2	4
Золочів	21	9	30
Калуш	5		5
Кам. Струм.	10	1	11
Ліско,	2		2
Львів	3	1	4
Мостиска	2	1	3
Надвірна	1		1
Перемишль	25	17	42
Перемишляни	1	1	2
Підгайці	5	6	11
Рогатин	14	5	19
Рудки	4	1	5
Скалат	2	6	8
Станиславів	6	4	10
Старий Самбір		2	2
Стрий	8	4	12
Сянік	1		1
Цішанів	1		1
Яворів	1		1
Ярослав	8	7	15
Тернопіль	(1)	1	2

Отже знищено 168 деревляних, 95 мурованих, разом 263, себто кожда 13-та церква знищена.

Очевидно в поданих числах можуть бути малі неточности, що вийшли з браку точних відомостий однакож такі неточности не зміняють загального образу знищення.

З найважніших деревляних церков знищені:

В Августівці з 1721 року і Мечищеві з 1786, (пов. бережанськім).

В Богородчанах з 1778 р. в Порогах з 1793 (пов. Богородчани).

В Дубю з 1720 (Броди).

В Цецієві з 17 стол. (Гусятин).

В Лисовичах, Лопянці і Чолганах з половини 18 століття (Долина).

В Устю і Млинищах (Жидачів).

В Батькові, Беремівці, Білоголовах, Забуйю, Лукавци, Маркополю, Метеневі, Вільшанці і Ярославичах (пов. Золочів).

В Новиці з 1734 (Калуш).

В Добротворі з 1633 р., в Сільци-Бенкові з 1728 і в Хреневі з 1747 (Камінка Струм.).

В Стільнику з 1791 (Ліско).

В Германові і Хоросні (повіт Львів).

В Никольниках з 1648 (Мостиска).

В перемиськім повіті умисно знищили австрійські війська 42 церкви пере облогою Перемишля.

В Гологорах з 1755 (Перемишляни).

В Соколові з 1715 (Підгайці).

В Делятині з 1732; в Підгородю з 1776; в Свистільниках з 1699 і в Скоморохах нових з 1757 (пов. Рогатин).

В Кропивниках з 1784; в Болозові з 1880 і в Порічу з 1728 (пов. Рудки).

В Новосілцях з 1600 (Скалат).

В Дрогомишлі з 18-го століття (Яворів).

В Гарбарах з 17-го стол.; в Ляшках з 17-го в Маковисках з 1781; в Ниновичах з 1688 і в Сосниці з 1772 (пов. Ярослав).

З мурованих старих великою втратою є знищена церква в Язлівці з 16-го віку; в Шидлівцях (Гусятин) з 17-го; в Крилосі з 16-го; в Зарваниці 1754; в Страдчи з 1795; в Купчинцях (Бережани) з 1785.

ПОЗІР! ВСІ, ХТО ПОСИЛАЄ ЖЕРТВИ ДЛЯ СТАРОГО КРАЮ!

НЕ ЗАБУВАЙТЕ на українське військо, вигнанців і бідних студентів в Чехо-Словаччині, Австрії і Югославії!

ДІЛІТЬ ВСІ ЖЕРТВИ ТАК: на кождих 100 долярів висилайте 66 доляри до Галичини, 22 до Чехо-Словаччини, а 12 до Відня (на Австрію і Югославію). Се буде справедливо!

АДРЕСИ Є ТАКІ:

1) **До Львова** грошевий дрефт виписати і вислати до: Zemelnyj Bank Hipotecznyj, Pidwale 7, Lemberg, East Galicia, Europe (рівночасно лист з повідомленнем про гроші на адресу: Ukr. Horozanskyj Komitet, Ruska 3, Lemberg, East Galicia, Europe).

2) **До Чехо-Словаччини** і гроші і листи з інформаціями посилати на адресу: Dr. Stefan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czecho-Slovakia, Europe.

3) **Для Австрії і Югославії** так гроші, як лист з інформацією, на що призначені гроші, висилати на адресу: Ukrainisches Hilfscommittee, Strozzigasse 32, Wien VIII, Austria, Europe.

4) **Для поодиноких повітів і громад в Галичині** (на народні цілі тамже!) посилати на адреси подані в газетах чи в листах, чи знакомі Вам адреси. Дрефт виписувати і посилати на Земельний Банк Гіпотечний у Львові.

ДРІБНІ ОДОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщенне, за більше разів даєсь відповідний опуст. Дворазове оголошенне з 5 стрічок $1.00.

ПОШУКУЄСЬ ЛІТНИКІВ поодиноких осіб або родин на літнє мешканне на фарму коло New London, Conn. Інтересовані зволять голоситись на адресу: IZYDOR TYTLA, Lyme, Conn. 01свч11

Пошукую свою сестру з села Ковіжи, Славонія, — П. ОШУСТ, Box 32, Pontiac, Mich. 03

ПОТРІБНО для будівельно-позичкової фірми в Шікаго українських сейлесменів, молодих, енергічних, котрі варта найменше $50 тижнево. 8 годин денної праці, платня після здібностей. Вимагається: знання укр. і анг. мов. Добра нагода для добрих людей. Голоситися до: 29 S. La Salle, Room 348, Mr. Krueger, Ukr. Dept., Chicago, Ill. 2,3,5,7нсп25

Пошукую свого брата **ПИЛИПА КРИЩУКА,** з села Тетовчиці, Галичина. Він самий або хто його знає, зволить подати мені його адресу повідомляючи: ONUFRIJ KRYSZCZUK, Ukr. Brigada, Nem. Jablonne, Checko-Slovak Rep., Europe. 03

Пошукую свого брата **ЙОСИФА МІЩУК,** родом з села Тоболова, коло Сіпна, повіт Радехів, Галичина, котрий переживав в послідні часі коло Battlehorde в Канаді. Моя адреса: ІВАН МІЩУК, Ukr. rota c. 1, Milovice, Lyso Y|L, Checho-Slovak Rep., Europe. 03

УКРАЇНСЬКА СПІЛКА для виробу граючих колисаних крісел, колисок і коників в **Jersey City, N. J.,** пошукує кількох спільників з малим капіталом. Такий спільник дістане роботу, если схоче. Також потрібно українських майстрів до виробу сих річий, які мають досвід в сій роботі на машинах як циркулярка, гиблярка, торкорня і т. д. Зголоситись або писати до: ANTIN ZUBRYD, 24 Charlotte Avenue, Jersey City, N. J. 01-03

НА ПРОДАЖ ФАРМА 104 АКРОВА, всьо орне, а в тім 6 акрів грубого ліса, при стейтовій дорозі, 10 мінут до стріткари, 4 милі до міста Cohoes, 4½ до Troy, 8 миль до Albany, межи великими містами. Гавз мурований на дві фамілії, стайні, 2 бані на сіно, возівня, 10 коров, 4 коні, 2 молоді коні а 2 старі, 2 ялівки, досить курий. Причиною продажи виїзд до краю. ONUFER MOSIUK, R. F. D. 1, Cohoes, N. Y. 03-05

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!

80 акрів, 25 акрів великого ліса, решта до орання, 8 кімнатний дім, 6 коров, 2 ялівки, 2 коні, 95 курий, 10 качок, всякі машини, 400 овочевих дерев, одна миля до міста. Ціна $4000, готівки $2000. 02-04

100 акрів, 10 доброго ліса, а решта до орання, при стейтовій дорозі, миля до міста, 10 кімнатний дім, стодола і другі будинки, 6 коров, 2 ялівки, 3 коні, 100 курий, дуже добрі машини. Ціна $4500, готівки $1500.

Крім сих фарм маю еще другі великі і малі фарми. Приходіть на мій офіс, готові до відїзду, оглянути фарми або пишіть:

S. POKUTNY,
197 Forsyth St., New York City.